

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KOŃCOWY

Dnia 30 listopada 2023 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu, Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Ryszard Małecki

po rozpoznaniu w dniu 30 listopada 2023 r. w Poznaniu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa E. O. jako następcy prawnego powoda S. O.

przeciwko Skarbowi Państwa - 1) Szef Wojskowego Zarządu Infrastruktury w P., 2)

Dowódca (...) Jednostki Wojskowej (...)w P.

o zapłat

na skutek apelacji wniesionych przez pozwanego Skarb Państwa – 1) Dowódcę (...)Jednostki Wojskowej (...) w P. i
2) Szefa Wojskowego Zarządu Infrastruktury w (...)

od wyroku Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w Poznaniu

z dnia 25 października 2022 r.

sygn. akt I C 3087/17

I. oddala apelacje;

II. zasądza od pozwanego Skarbu Państwa – Dowódcy (...) Jednostki Wojskowej (...) w P. na rzecz powódki kwotę 900 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia o kosztach.

Ryszard Małecki

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 25 października 2022 roku Sąd Rejonowy Poznań - Stare Miasto w Poznaniu:

- zasądził od pozwanego Skarbu Państwa - Dowódcy (...)Jednostki Wojskowej (...) w P. na rzecz powoda S. O. kwotę 10.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 31 października 2015 r. do dnia zapłaty;
- zasądził od pozwanego Skarbu Państwa - Dowódcy (...) Jednostki Wojskowej (...) w P. na rzecz powódki E. O. kwotę 10.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 31 października 2015 r. do dnia zapłaty;
- w pozostałym zakresie, co do odsetek, powództwo oddalił;

4. zasądził od pozwanego Skarbu Państwa - Dowódcy (...) Jednostki Wojskowej (...) w P. na rzecz powoda S. O. kwotę 7.058,50 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;
5. zasądził od pozwanego Skarbu Państwa - Dowódcy (...) Jednostki Wojskowej (...) w P. na rzecz powódki E. O. kwotę 7.058,50 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;
6. nakazał ściągnąć od pozwanego Skarbu Państwa - Dowódcy (...) Jednostki Wojskowej (...) w P. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego Poznań - Stare Miasto w Poznaniu kwotę 2.862,03 zł tytułem zwrotu tymczasowo wyłożonych kosztów sądowych.

Apelacje od tego wyroku wywiódł pozwany Skarb Państwa.

Skarb Państwa – Dowódca (...)Jednostki Wojskowej (...) w P. zaskarżył wyrok w punktach 1, 2, 4 i 5, zarzucając Sądowi Rejonowemu naruszenie art. 5 kc., sprzeczność istotnych ustaleń faktycznych z zebrany materiałem dowodowym oraz obrazę przepisów art. 112 oraz 322 ustawy Prawo o ochronie środowiska w zw. z § 16 ust. 1 i 11 rozporządzenia MON z dnia 16 października 2008 r. W oparciu o te zarzuty pozwany wniósł o zmianę wyroku i oddalenie powództwa w całości, ewentualnie jego zmianę przez zasądzenie należności od Skarbu Państwa – Szefa Wojskowego Zarządu Infrastruktury w P. oraz o rozstrzygnięcie o kosztach procesu za obie instancje.

Skarb Państwa – Wojskowy Zarząd Infrastruktury wP.zaskarżył wyrok w punktach 1 i 2, zarzucając Sądowi Rejonowemu naruszenie art. 5 kc. oraz sprzeczność ustaleń faktycznych z zebrany materiałem. W oparciu o te zarzuty pozwany wniósł o zmianę wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz o rozstrzygnięcie o kosztach procesu za obie instancje.

Powód S. O. zmarł w dniu 12 stycznia 2023 r.

W odpowiedzi na apelację powódka wniosła o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanego zwrotu kosztów procesu wg norm przepisanych.

Postanowieniem z dnia 28 lutego 2023 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu zawiesił postępowanie apelacyjne w stosunku do powoda S. O. na podstawie art. 174 § 1 pkt 1 kpc.

Wyrokiem częściowym z dnia 13 października 2022 r. Sąd Okręgowy oddalił apelacje pozwanego złożone przez obie pozwane jednostki organizacyjne Skarbu Państwa i obciążył pozwanego kosztami postępowania apelacyjnego.

W dniu 18 października 2023 r. pełnomocnik powódki E. O. jako spadkobierczyni zmarłego powoda S. O. wniósł o podjęcie zawieszono postępowania apelacyjnego, wskazując że postanowieniem z dnia 31 marca 2023 r. Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu stwierdził o nabyciu przez E. O. spadku po zmarłym S. O..

Postanowieniem z dnia 2 listopada 2023 r. Sąd Okręgowy podjął postępowanie w sprawie z udziałem E. O. jako następcy prawnego S. O..

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Z uwagi na śmierci powoda i zawieszenie postępowania wobec niego, Sąd Okręgowy wydał wyrok częściowy wobec powódki E. O. i sporządził uzasadnienie na piśmie tego wyroku. Powódka E. O. jest jedyną spadkobierczynią powoda S. O., a przedmiotowe roszczenie o zadośćuczynienie podlegało dziedziczeniu na podstawie art. 445 § 3 kc.

Z uwagi na fakt, że przesłanki uwzględnienia roszczenia zmarłego powoda S. O. były tożsame z przesłankami, które legły u podstaw uwzględnienia roszczenia powódki E. O., uzasadnienie wyroku końcowego dotyczącego E. O. jako spadkobierczyni S. O. jest tożsame z uprzednio sporządzonym uzasadnieniem wyroku częściowego.

Obie apelacje pozwanego okazały się bezzasadne.

Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił stan faktyczny i na jego podstawie poczynił rozważania zasługujące na aprobatę. Ustalenia i rozważania Sądu I instancji nie wymagają uzupełnienia jako wyczerpujące.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że zmarły powód S. O. wywodził swoje roszczenie z faktu naruszenia przez pozwanego jego dóbr osobistych i tym samym określił nie tylko podstawę faktyczną żądania, ale i pośrednio jego podstawę prawną. Mając na uwadze treść pozwu podstawą oceny roszczeń powoda o zadośćuczynienie są w niniejszym wypadku wyłącznie przepisy Kodeksu cywilnego regulujące kwestię naruszenia dóbr osobistych i zadośćuczynienia z tego tytułu – bez potrzeby sięgania do przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska, w tym do przepisu odsyłającego art. 322 tej ustawy. Powód nie wywodził swojego roszczenia z faktu oddziaływania przez pozwanego na środowisko, lecz z naruszenia przez pozwanego jego dóbr osobistych. Kwestia naruszenia norm środowiskowych podlega badaniu wyłącznie w celu ustalenia bezprawności działań pozwanego.

Pozwem powód objął działania pozwanego w okresie od 8 lipca 2012 r. do dnia 8 lipca 2015 r., kiedy to powodowie wystosowali do pozwanego wezwanie do zapłaty (roszczenie powodów zostało w tym wezwaniu skonkretyzowane, stąd ten okres jest miarodajny dla oceny działań pozwanego).

Wbrew zarzutom obu apelacji prawidłowo Sąd Rejonowy ustalił, że w okresie objętym pozwem dochodziło do przekroczenia dopuszczalnych norm hałasu (wartości dopuszczalnych krótkookresowych wskaźników oceny hałasu) nie tylko na zewnątrz, ale i wewnątrz budynku zamieszkiwanego przez powodów. Z uwagi na brak stałego monitoringu hałasu wokół lotniska nie było możliwe poczynienie bezpośrednich ustaleń w całym okresie objętym pozwem i pozostało posłużenie się analizą szacunkową. Z opinii biegłej z dziedziny ochrony przed hałasem (str. 36 i 49-52 opinii) wynika, że do przekraczania norm krótkookresowych wskaźników oceny hałasu dochodziło w całym okresie objętym pozwem. Wniosek swój biegła oparła na analizie danych wynikających z Mapy akustycznej Miasta P. (lata 2012 i 2017), pomiarów dokonywanych w rocznym okresie monitoringu hałasu od lipca 2015 r. do czerwca 2016 r. oraz analizy liczby i kierunków lotów w poszczególnych latach. Szacunkowa analiza została dokonana przez porównanie liczby i kierunków lotów oraz danych z rocznego monitoringu w okresie 07.2015 – 06.2016. z liczbą i kierunkiem lotów w latach 2012 – 2015. Z akt sprawy wynika, że aktywność lotniska wzrosła znacznie od 2012 r. Liczba lotów w latach 2012 – 2015 była porównywalna z liczbą lotów w okresie monitoringu (07.2015.-06.2016.), nieco niższa w roku 2013. Nie budzi wątpliwości Sądu Okręgowego, że tak dokonana analiza szacunkowa jest miarodajna dla oceny okresu objętego pozwem. Należało więc uznać, że mimo braku bezpośrednich pomiarów, okoliczność ta została ustalona w oparciu o domniemanie faktyczne z art. 231 kpc. na podstawie danych wynikających w Mapy akustycznej Miasta P. (lata 2012 i 2017), pomiarów dokonywanych w rocznym okresie monitoringu hałasu od lipca 2015 r. do czerwca 2016 r. oraz analizy liczby i kierunków lotów w poszczególnych latach.

Niewątpliwie z materiału dowodowego (opinii biegłej z zakresu ochrony przed hałasem i z zeznań powodów) wynika także, że hałas emitowany przez samoloty odrzutowe przeszkadzał powodowi w normalnym funkcjonowaniu i korzystaniu z nieruchomości, zarówno na zewnątrz, jak i wewnątrz budynku – utrudniał komunikację, zakłócał sen i odpoczynek oraz powodował stres. Pozwany nie zakwestionował oceny dowodów dokonanej w tym zakresie przez Sąd Rejonowy, a lektura uzasadnienia zaskarżonego wyroku wskazuje, że Sąd nie przekroczył przy tej ocenie granic swobody przyznanej mu przez ustawodawcę w art. 233 § 1 kpc.

Nie doszło do naruszenia art. 5 kc. Jak wspomniano, pozwem objęty został okres do lipca 2015 r., a więc okres poprzedzający otrzymanie przez powodów środków na dostosowanie akustyczne budynku. Pomijając kwestię terminu, w którym właściciele mogliby w oparciu o te środki doprowadzić budynek do właściwego klimatu akustycznego oraz fakt, że pozostawało to bez wpływu na oddziaływanie hałasu poza budynkiem, do lipca 2015 r. właściciele nie dysponowali możliwością zapewnienia sobie ochrony przed nadmiernym hałasem.

Reasumując, na skutek przekroczenia przez pozwanego dopuszczalnych norm hałasu doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda S. O. w postaci miru domowego oraz zdrowia psychicznego wyrażającego się w prawie do życia wolnego od ponadnormatywnego stresu. Ochrona prawna powoda znajduje oparcie nie tylko w art. 23 i 24 kc., ale również w art. 8 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

Odnosząc się do zarzut błędnego wskazania przez Sąd I instancji statio fisci Skarbu Państwa Sąd Okręgowy zauważa, że legitymację bierną ma jednostka, z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie – w tym wypadku jednostka generująca hałas przekraczający normy środowiskowe, czyli Jednostka Wojskowa nr (...). Nie zasługuje na akceptację argument pozwanego, że w przypadku lotnisk cywilnych za hałas generowany przez loty odpowiada lotnisko, a niekorzystająca z lotniska linia lotnicza użytkująca samolot. Relacja między liniami lotniczymi użytkującymi samoloty generujące hałas i lotniskami cywilnymi ma charakter gospodarczy – lotnisko prowadzi działalność gospodarczą, a jego celem jest zapewnienie jak największej liczby połączeń lotniczych i generowanie zysków. Natomiast lotnisko wojskowe pełni rolę służebną wobec jednostki wojskowej, która je wykorzystuje dla prowadzenia działalności wojskowej (lotniczej) – szkoleniowej lub operacyjnej. Bez znaczenia pozostaje fakt, że starty lotów mają miejsce z lotniska zarządzanego przez jednostkę Wojskowy Zarząd Infrastruktury, to nie lotnisko generuje hałas, lecz korzystające z niego samoloty wchodzące w skład Jednostki Wojskowej nr (...). Niezależnie od tego, w przypadku jednostek wojskowych podległych Ministrowi Obrony Narodowej Skarb Państwa reprezentowany jest przez zarządcę lotniska (w przypadku niniejszym Wojskowy Zarząd Infrastruktury) wyłącznie w sprawach z zakresu ochrony środowiska (§ 11 pkt 11 obowiązującego w chwili wniesienia pozwu rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 9 maja 2011 r. w sprawie przestrzegania przepisów o ochronie środowiska w komórkach i jednostkach organizacyjnych podległych ministrowi obrony narodowej albo przez niego nadzorowanych). Jak wspomniano niniejsza sprawa nie jest sprawą z zakresu ochrony środowiska.

W tym stanie rzeczy apelacje podlegały oddaleniu na podstawie art. 385 kpc.

Koszty procesu w instancji odwoławczej obciążały pozwanego reprezentowanego przez jednostkę odpowiedzialną co do istoty sprawy na podstawie art. 98 § 1 kpc. Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika powódki wynikała z § 2 pkt 4 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Ryszard Małecki